

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนห้วยน้ำหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตารางที่ 2

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร	4.28	0.84	มาก	5
2	ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	4.33	0.84	มาก	3
3	ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	4.31	0.81	มาก	4
4	ด้านการประเมินผลการสอนของครู	4.34	0.84	มาก	2
5	ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู	4.36	0.80	มาก	1
เฉลี่ย		4.32	0.83	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนห้วยน้ำหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.83) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.80) รองมาคือ ด้านการประเมินผลการสอนของครู ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.84) และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.84) ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.81) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.84)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนห้วยน้ำหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร	.36	0.81	4.33	0.82	1.053	0.325
2 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	.21	0.83	4.23	0.74	1.062	0.414
3 ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	.34	0.74	4.37	0.83	0.094	0.624
4 ด้านการประเมินผลการสอนของครู	.32	0.83	4.21	0.82	1.372	0.363
5 ด้านการวางแผนเพื่อการพัฒนา	.35	0.85	4.22	0.81	1.320	0.341
ภาพรวม	.32	0.81	4.72	0.80	-0.980	0.413

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนห้วยน้ำหวาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน
โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	รายการ	น้อยกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t	p-value
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	SD		
1	ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร	4.27	0.81	4.25	0.84	-0.951	0.431
2	ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	4.29	0.82	4.35	0.87	-1.215	0.352
3	ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	4.34	0.82	4.33	0.85	-0.352	0.514
4	ด้านการประเมินผลการสอนของครู	4.35	0.83	4.38	0.84	-1.712	0.361
5	ด้านการวางแผนเพื่อการพัฒนา	4.31	0.85	4.41	0.82	-1.242	0.413
ภาพรวม		4.31	0.83	4.34	0.84	-1.094	0.414

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนห้วยน้ำหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนห้วยน้ำหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนห้วยน้ำหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู รองมาคือ ด้านการประเมินผลการสอนของครู และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล งานวิชาการเป็นภารกิจที่ต้องทำ ดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การบริหารงาน หรือการดำเนินกิจกรรมกระบวนการที่มีความต่อเนื่องในการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น กิจกรรมทุกประเภทในสถานศึกษา เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหาร และคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอับดุลรอห์มัน มะมิง (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู รองมาคือ ด้านการประเมินผลการสอนของครูและด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาตล สมบูรณ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู รองมาคือ ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลการสอนของครู ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิงกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร รองมาคือ ด้านการประเมินผลการสอนของครู และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ตามลำดับ

2. ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนห้วยน้ำหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระวุฒิชัย สุขสวัสดิ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริฉัตร รัตนสุวรรณ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รอมือละ ทิพย์รุ่ง (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนห้วยน้ำหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาตล สมบูรณ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระวุฒิชัย สุขสวัสดิ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิงกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตร ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการวางแผนร่วมกับคณะครูในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.2 ผู้บริหารควรกำหนดขั้นตอนให้ครูผู้สอนในการคัด แยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษใน 9 ประเภท ให้อย่างชัดเจน จัดทำแผนการศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษรายบุคคล เช่น (IEP) แผนกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาแก่นักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การกำหนดมาตรฐาน การเรียนรู้ของสถานศึกษาที่อย่างชัดเจนและทันต่อการเปลี่ยนแปลงใช้กระบวนการมีส่วนร่วมต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจเป้าหมายในการสร้างหลักสูตรอย่างชัดเจนแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ การพัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของครูให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการสนับสนุนการคัดแยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษใน 9 ประเภท ให้อย่างชัดเจน การรวบรวมข้อมูลนักเรียน รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมแนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.

ธนาถ สมบูรณ์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต2.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.

ธนาถ สมบูรณ์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.

บุญพา พรหมณะ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

พระวุฒิชัย สุขสวัสดิ์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

รอมือละ ทิพย์รุ่ง. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิมล สร้อยสุวรรณ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สรายุทธ สิมมาจันทร์. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการ การข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2563). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการประกันคุณภาพภายใน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สิริฉัตร รัตนสุวรรณ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อับดุลรอห์มัน มะมิง. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Krejcie, R. V , & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. New York : McGraw-Hill.
- Seyfarth, J. T. (1999). The principal : New leadership for new challenger. New Jersey : Prentice-Hall.

เทคโนโลยีดิจิทัลกับการศึกษาของพระสงฆ์

DIGITAL TECHNOLOGY AND THE EDUCATION OF BUDDHIST MONKS

พระเดชทัต แก้วยงกต

สำนักงานเจ้าคณะตำบลบ้านใหม่

Techathat Kaewyongkot

Office of the Abbot of Ban Mai Subdistrict

Corresponding Author E-mail : techathat.journal@gmail.com

(Received : 1 April, 2025; Edit : 10 April, 2025; accepted : 17 April, 2025)

บทคัดย่อ

การศึกษาของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัลได้รับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาพระธรรมวินัยและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งรวมถึงการใช้แพลตฟอร์ม e-Learning ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น YouTube และ Facebook การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเครื่องมือการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงช่วยในการเผยแผ่พระธรรมไปยังประชาชนและผู้สนใจได้อย่างกว้างขวาง แม้ว่าการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้จะมีประโยชน์อย่างมาก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดและความท้าทาย เช่น ปัญหาด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีในพื้นที่ห่างไกล ข้อจำกัดทางจริยธรรมในการใช้โซเชียลมีเดีย รวมถึงความพร้อมของพระสงฆ์ในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี การฝึกอบรมด้านทักษะดิจิทัล และการสนับสนุนการสร้างเนื้อหาดิจิทัลที่เหมาะสมกับการศึกษาพระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การศึกษาของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัลสามารถตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: การศึกษาออนไลน์, เทคโนโลยีดิจิทัล, พระสงฆ์

Abstract

Monastic education in the digital age has been rapidly transformed by the development of digital technologies that can be used to study the Dharma Discipline and spread Buddhism, including the use of e-Learning platforms, online learning systems, artificial intelligence (AI), and social media such as YouTube and Facebook. It also helps to spread Dharma to the public and interested people widely. While the adoption of digital technology can be very beneficial, there are still limitations and challenges, such as access to technology in remote areas. Therefore, the development of technological infrastructure, digital skills training, and support for the creation of digital content suitable for Buddhist education are important for continuous development. For the education of monks in the digital era to be able to respond to the needs and changes of society effectively and sustainably.

Keywords : Online Education, Digital Technology, Monks

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกด้านของสังคม รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น (Selwyn, 2011) เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยขยายโอกาสในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็วผ่านอินเทอร์เน็ตและแพลตฟอร์มออนไลน์ (Anderson, 2008) สำหรับพระสงฆ์ซึ่งเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้ทั้งในด้านพระธรรมวินัยและวิชาการสมัยใหม่ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม (พระพรหมคุณาภรณ์, 2553) อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาของพระสงฆ์ในอดีตยังคงพึ่งพาแนวทางดั้งเดิม เช่น การศึกษาผ่านคัมภีร์บาลี การบรรยายในวัด และการถ่ายทอดความรู้จากครูบาอาจารย์แบบเผชิญหน้า (Bhikkhu Bodhi, 2013) แม้ว่าวิธีการดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพในการสืบทอดองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา แต่กลับมีข้อจำกัดในการเข้าถึงและการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลได้เปิดโอกาสใหม่ให้กับพระสงฆ์ในการเข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ คลังข้อมูลดิจิทัล หรือปัญญาประดิษฐ์ที่ช่วยวิเคราะห์และแปลคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา (Hughes & Burke, 2014) การศึกษาในรูปแบบดิจิทัลยังช่วยลดข้อจำกัดด้านระยะทางและเวลา ทำให้พระสงฆ์ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องเดินทางมายังศูนย์กลางการศึกษา อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีมาใช้ในบริบทของพระสงฆ์ยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ข้อจำกัดทางศีลธรรม และการยอมรับของคณะสงฆ์และสังคม (Wong, 2020) งานวิจัยของ สุเทพ วงศ์ศรีวรรณ (2564) พบว่า พระสงฆ์ไทยส่วนใหญ่มีความสนใจใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา แต่ยังขาดทักษะด้านดิจิทัลและเครื่องมือที่เหมาะสม นอกจากนี้ การศึกษาโดย ศิริวัฒน์ มณีธรรม (2562) ระบุว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของพระสงฆ์ คือ การสนับสนุนจากองค์กรทางพระพุทธศาสนาและภาครัฐ

ดังนั้น การศึกษาถึงบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในการศึกษาของพระสงฆ์จึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อพิจารณาทั้งประโยชน์และข้อจำกัด รวมถึงแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนาและความต้องการของสังคม

เนื้อหา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. เทคโนโลยีดิจิทัลและบทบาทในการศึกษา

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในระบบการศึกษาในยุคปัจจุบัน โดยช่วยให้การเรียนรู้อาจเข้าถึงได้ง่ายขึ้น สร้างความยืดหยุ่น และเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน (Selwyn, 2016) เทคโนโลยีที่ได้รับความนิยม ได้แก่ การเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning) ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการศึกษา (AI in Education) เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality VR) และการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายสังคม (Social Media in Education)

Anderson (2008) สนับสนุนแนวคิดการศึกษาออนไลน์และ MOOCs ที่ช่วยขยายโอกาสในการเรียนรู้ให้กว้างขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษาทางไกลที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ในพื้นที่ห่างไกล สำหรับพระสงฆ์ไทย การใช้ MOOCs และ e-Learning สามารถเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ได้ศึกษาองค์ความรู้ต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาคัมภีร์ หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับพระธรรมวินัยจากอาจารย์ที่มีชื่อเสียงทั่วโลก เช่น การเรียนผ่านแพลตฟอร์มของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งสามารถขยายโอกาสในการศึกษาของพระสงฆ์ได้มากขึ้น

Laurillard (2012) ได้กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีในการสร้างการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในรูปแบบที่ปรับให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของตนเอง ในบริบทของพระสงฆ์ การใช้

เทคโนโลยีเช่นแพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันต่างๆ จะช่วยเสริมสร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์ได้มากขึ้น เช่น การทำวิจัยร่วมกับพระสงฆ์จากวัดอื่นๆ หรือการเรียนการสอนผ่านวิดีโอคอลที่ช่วยให้พระสงฆ์สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันได้อย่างทันที

Holmes et al (2019) กล่าวว่า AI สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบ Personalized Learning โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนและปรับเนื้อหาหรือการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการเฉพาะบุคคล สำหรับพระสงฆ์ การใช้ AI สามารถช่วยในการวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่พระไตรปิฎกหรืองานวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ตรงกับความต้องการได้มากขึ้น เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้ AI ในการแนะนำคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับคำถามที่พระสงฆ์ต้องการศึกษาหรือการเรียนรู้แบบปรับเฉพาะบุคคล

การศึกษาที่เชื่อมโยงกับพระสงฆ์ Learning และ MOOCs

Siemens (2005) ได้กล่าวถึงแนวคิด "Connectivism" ซึ่งเชื่อว่าเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากการเชื่อมโยงกับข้อมูลและเครือข่ายต่างๆ. ในบริบทของพระสงฆ์, การนำเทคโนโลยี e-Learning และ MOOCs มาใช้สามารถช่วยสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่กว้างขวางและยืดหยุ่น โดยเฉพาะในส่วนของการศึกษาบาลีและพระธรรมวินัย เช่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ซึ่งได้มีการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์สำหรับพระสงฆ์เพื่อศึกษาพระธรรมวินัยและบาลี เช่น การเรียนผ่าน Moodle หรือระบบ e-Learning ของมจร การใช้ MOOCs สามารถช่วยให้พระสงฆ์เข้าถึงคอร์สเรียนที่เปิดให้บริการโดยอาจารย์ที่มีชื่อเสียงทั่วโลก เช่น คอร์สเกี่ยวกับพุทธศาสตร์หรือการศึกษาพระพุทธศาสนา AI และการศึกษาพระไตรปิฎก

Brynjolfsson & McAfee (2014) ได้กล่าวถึงบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการศึกษาผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ สำหรับพระสงฆ์ AI สามารถใช้วิเคราะห์และจัดหมวดหมู่พระไตรปิฎกหรือคัมภีร์พระพุทธศาสนาเพื่อให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ตรงกับความต้องการการศึกษาได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้ AI ในการแยกแยะเนื้อหาของพระไตรปิฎกตามหัวข้อหรือเนื้อหาเฉพาะ และแนะนำคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหาที่พระสงฆ์ต้องการศึกษา การประยุกต์ AI นี้จะช่วยเสริมประสิทธิภาพในการศึกษาและการศึกษาพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. แนวคิดและหลักการศึกษาของพระสงฆ์ไทย

การศึกษาของพระสงฆ์ไทยมุ่งเน้นทั้งการศึกษาเชิงพุทธศาสนาและการศึกษามัยใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ (1) การศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งเน้นบาลีและพระไตรปิฎก และ (2) การศึกษาทางโลก ซึ่งรวมถึงปรัชญา ภาษา และเทคโนโลยี (มหาเถรสมาคม, 2563)

พุทธทาสภิกขุ (2533) พุทธทาสภิกขุได้สนับสนุนการศึกษาที่ควรรวมระหว่าง ปริยัติธรรม (การศึกษา) และ ปฏิบัติธรรม (การฝึกฝนปฏิบัติ) โดยเน้นการศึกษาในเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับการฝึกฝนจิตใจและการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม การศึกษาของพระสงฆ์ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติธรรมช่วยให้พระสงฆ์สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริงได้ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอนพระธรรมวินัยและบาลีในปัจจุบันสามารถสนับสนุนแนวคิดนี้ได้ โดยให้พระสงฆ์เข้าถึงเนื้อหาที่สามารถใช้ในการปฏิบัติได้ทันทีผ่านระบบออนไลน์และการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้สื่อวิดีโอการบรรยายที่สามารถดูได้ทุกที่และทุกเวลา

Gombrich (1996) ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาพระพุทธศาสนาและพบว่า การเรียนรู้แบบปากเปล่า และ การท่องจำ ยังคงมีบทบาทสำคัญในระบบการศึกษาของพระสงฆ์ไทย. แม้ว่าในยุคปัจจุบันการศึกษาจะได้รับการพัฒนาไปในรูปแบบใหม่ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล แต่การเรียนรู้แบบปากเปล่าที่สืบทอดกันมาจากการบอกเล่าปากต่อปากและการท่องจำยังคงมีคุณค่าในกระบวนการศึกษาของพระสงฆ์. การผสมผสานการเรียนรู้แบบปากเปล่ากับเทคโนโลยี เช่น การใช้สื่อออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้จากครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียง หรือการศึกษาเนื้อหาผ่านสื่อดิจิทัล จะช่วย

เสริมสร้างระบบการศึกษาที่ทันสมัยแต่ยังคงรักษาความสำคัญของการท่องจำและการเรียนรู้ผ่านการถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิม

สุมินทร์ กุลสุนทร (2564) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถช่วยในการพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์ โดยเฉพาะในการเรียนรู้บาลีและพระพุทธศาสนา การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการเรียนรู้เนื้อหาพระธรรมวินัยและการศึกษาในด้านต่างๆ เช่น MOOCs หรือ e-Learning ช่วยเปิดโอกาสให้พระสงฆ์สามารถศึกษาคำสอนในรูปแบบที่ยืดหยุ่นและเข้าถึงได้ง่ายยิ่งขึ้น เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำให้พระสงฆ์สามารถศึกษาบาลีและพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลนี้

การศึกษาเชื่อมโยงกับพระสงฆ์ การพัฒนาแพลตฟอร์ม e-Learning สำหรับพระสงฆ์ มหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทยได้เริ่มพัฒนาแพลตฟอร์ม e-Learning เพื่อให้พระสงฆ์สามารถศึกษา บาลี และ พระไตรปิฎก ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งช่วยขจัดอุปสรรคด้านการเข้าถึงการศึกษา เช่น การเดินทางไปยังสถาบันการศึกษาทางศาสนาหรือข้อจำกัดด้านเวลาในการเรียน แพลตฟอร์มดังกล่าวไม่เพียงแต่ให้พระสงฆ์สามารถศึกษาภาษาบาลีและพระไตรปิฎกได้จากทุกที่ทุกเวลา แต่ยังช่วยให้การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เหมาะสมกับการศึกษาของพระสงฆ์ในแต่ละสำนักวัดได้.การพัฒนาแพลตฟอร์มนี้มีการนำ เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Learning Management Systems (LMS) มาใช้เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถติดตามความก้าวหน้าของการศึกษา วิเคราะห์ผลการเรียน และจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล. ระบบการเรียนรู้ผ่านออนไลน์จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงคำสอนต่างๆ ได้มากขึ้น ทำให้การศึกษาของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัลมีความทันสมัยและสะดวกสบายยิ่งขึ้น

การใช้ YouTube และ Facebook เพื่อเผยแผ่พระธรรมวินัย: การใช้ YouTube และ Facebook เพื่อเผยแผ่ พระธรรมวินัย เป็นอีกหนึ่งวิธีที่ได้รับความนิยมในหมู่พระสงฆ์ยุคใหม่ ซึ่งสามารถเข้าถึงผู้คนได้กว้างขวางและรวดเร็ว YouTube ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่การบรรยายธรรมและการสอนพระพุทธศาสนาในรูปแบบวิดีโอที่มีคุณภาพสูง โดยพระสงฆ์และพระอาจารย์สามารถบันทึกการบรรยายและเผยแพร่ให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาศึกษาได้จากทุกที่ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต การใช้ Facebook เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเผยแผ่พระธรรมวินัยในรูปแบบของการถ่ายทอดสด (Live Streaming) หรือการแชร์โพสต์ข้อความที่เกี่ยวข้องกับการสอนธรรมะและกิจกรรมทางศาสนา การใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้ยังช่วยให้พระสงฆ์สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้ติดตามและผู้ศรัทธาในรูปแบบที่สะดวกสบายและทันสมัย

การเผยแผ่พระธรรมวินัยผ่านช่องทางออนไลน์เหล่านี้ทำให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงผู้คนทั้งในประเทศและต่างประเทศได้มากขึ้น ช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้กับประชาชนทั่วไป รวมถึงส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในสังคมสมัยใหม่ การใช้สื่อออนไลน์ยังช่วยให้พระสงฆ์สามารถสร้างสรรค์และเชื่อมโยงชุมชนทางศาสนาได้ในระดับที่กว้างขึ้น และเป็นช่องทางใหม่ในการสร้างเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับพระธรรมวินัยในยุคดิจิทัล

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

Constructivism (Piaget, 1950; Vygotsky, 1978) แนวคิดการเรียนรู้แบบ Constructivism หรือ "การสร้างความรู้ด้วยตนเอง" เชื่อว่าเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจใหม่จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นภายในตนเอง และนำความรู้นั้นมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและสร้างความหมาย. Jean Piaget และ Lev Vygotsky ทั้งสองเป็นนักจิตวิทยาที่สนับสนุนแนวคิดนี้ โดย Piaget เน้นการเรียนรู้ผ่านการทดลองและการค้นพบของเด็กในแต่ละวัย ในขณะที่ Vygotsky เน้นบทบาทของการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การใช้ e-Learning ในการศึกษาบาลีและพระไตรปิฎกสามารถเชื่อมโยงกับแนวคิด Constructivism ได้อย่างดี เนื่องจากผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจจากการเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอ การอธิบายแบบโต้ตอบ และกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ระบบออนไลน์สามารถสนับสนุนการเรียนรู้แบบ self-directed learning หรือการเรียนรู้

ที่ขับเคลื่อนด้วยตัวเอง ซึ่งช่วยให้พระสงฆ์สามารถสร้างความเข้าใจในเนื้อหาต่างๆ ผ่านกระบวนการโต้ตอบและการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการศึกษาด้วยตนเอง

Bandura (1977) ได้เสนอ Social Learning Theory ซึ่งเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น (observational learning) การใช้ สื่อโซเชียล เช่น YouTube และ Facebook สามารถสนับสนุนการเรียนรู้และเผยแพร่พระธรรมวินัยในรูปแบบที่เชื่อมโยงกับแนวคิดนี้ได้อย่างดี พระสงฆ์สามารถเผยแพร่คำสอนผ่าน วิดีโอ หรือการบรรยายออนไลน์ที่มีการสื่อสารแบบโต้ตอบ (interactive communication) โดยผู้ที่รับชมสามารถถามคำถามหรือแสดงความคิดเห็นได้ การสังเกตและการเรียนรู้จากพระสงฆ์คนอื่นๆ ผ่านช่องทางเหล่านี้สามารถสร้างแรงบันดาลใจและนำไปสู่การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันของผู้คนที่เข้ามาชม นอกจากนี้ การใช้แพลตฟอร์มโซเชียลยังช่วยให้พระสงฆ์สามารถสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งมีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือและสร้างความรู้ร่วมกัน (collaborative knowledge creation) การสอนธรรมะผ่านโซเชียลมีเดียจึงมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่พระธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับคณะสงฆ์และผู้สนใจจากทั่วโลก

Sweller (1988) ได้พัฒนา Cognitive Load Theory ซึ่งกล่าวถึงภาระการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการประมวลผลข้อมูลในสมอง โดยระบุว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อข้อมูลที่รับรู้มีความซับซ้อนพอดีกับความสามารถในการประมวลผลของสมอง การใช้ สื่อมัลติมีเดีย เช่น วิดีโอ อินโฟกราฟิก หรือแอนิเมชันในระบบ e-Learning สามารถช่วยลดภาระการเรียนรู้ (cognitive load) โดยการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับรูปแบบการทำงานของสมอง ในกรณีของการศึกษาบาลีและพระไตรปิฎกสำหรับพระสงฆ์ การใช้ สื่อดิจิทัล ที่มีภาพประกอบและอธิบายในรูปแบบที่เข้าใจง่ายจะช่วยให้พระสงฆ์สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องเผชิญกับการประมวลผลข้อมูลที่มากเกินไป เช่น การใช้ วิดีโอสอน ที่ประกอบด้วยภาพและเสียง หรือการใช้ อินโฟกราฟิก เพื่อแสดงเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายขึ้น ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและช่วยลดความเหนื่อยล้าจากการศึกษาในระยะยาว

เทคโนโลยีดิจิทัลกับการศึกษาของพระสงฆ์

1. รูปแบบการศึกษาของพระสงฆ์ไทย

การศึกษาพระปริยัติธรรม (บาลีและพระไตรปิฎก) การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นการศึกษาเนื้อหาหลักของพระพุทธศาสนา ที่ประกอบด้วยการศึกษา บาลี (ภาษาโบราณที่ใช้ในพระธรรมวินัย) และ พระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ วิถีพระธรรม, สังคิติ (คำสอนเกี่ยวกับจิตใจ) และ อริยสัจ (ความจริงเกี่ยวกับชีวิตและการพ้นทุกข์) พระสงฆ์มักจะศึกษาพระปริยัติธรรมโดยการเรียนรู้และท่องจำ บาลี เพื่อเข้าใจพระสูตรและคำสอนต่างๆ ของพระพุทธศาสนา ซึ่งช่วยในการเผยแผ่ธรรมะและการปฏิบัติทางศาสนาอย่างถูกต้อง ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นระบบการเรียนการสอนที่ยังคงมีความสำคัญในพระพุทธศาสนา และแม้ว่าการศึกษานี้จะต้องอาศัยการท่องจำและการตีความอย่างลึกซึ้ง แต่การนำ เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ เช่น e-Learning หรือการเรียนออนไลน์ ผ่าน แพลตฟอร์มต่างๆ ก็ทำให้พระสงฆ์สามารถศึกษาได้สะดวกขึ้น เช่น การใช้ สื่อมัลติมีเดีย เพื่อแสดงเนื้อหาของคัมภีร์ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและมีการถ่ายทอดเนื้อหาแบบมีปฏิสัมพันธ์

การศึกษาปฏิบัติธรรม (การฝึกสมาธิและวิปัสสนา) การศึกษาปฏิบัติธรรมมุ่งเน้นไปที่การฝึกฝนทางจิตใจ โดยเฉพาะการฝึก สมาธิ และ วิปัสสนา ซึ่งเป็นแนวทางหลักของการพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญาและความเข้าใจในพระธรรม สมาธิ (Meditation) คือการฝึกจิตให้สงบและมีสมาธิ เพื่อให้สามารถมองเห็นสภาพของจิตและปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ การฝึกสมาธิมีหลายรูปแบบ เช่น การนั่งสมาธิ และ การเจริญภาวนา. วิปัสสนา (Insight Meditation): เป็นการฝึกการสังเกตและเข้าใจสภาพของธรรมชาติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดปัญญาและการตัดสินใจที่ถูกต้อง การศึกษาปฏิบัติธรรมสามารถใช้ เทคโนโลยี ได้ เช่นการใช้ แอปพลิเคชันสมาธิ หรือ วิดีโอการฝึกสมาธิ ที่ช่วยให้พระสงฆ์และประชาชนทั่วไปสามารถฝึกฝนได้ตามสะดวก ไม่ว่าจะเป็นการฟังคำบรรยายจากพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียง หรือ

การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการฝึกภาวนาตลอดจนการนำ เทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาช่วยในการเผยแพร่คำสอนและการฝึกปฏิบัติธรรมไปยังกลุ่มผู้สนใจทั่วโลก

การศึกษาสมัยใหม่ (ปรัชญา เทคโนโลยี และภาษา) การศึกษาสมัยใหม่ในบริบทของพระสงฆ์หมายถึง การศึกษาแนวคิดและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ ปรัชญา, เทคโนโลยี, และ ภาษา เพื่อให้พระสงฆ์สามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทของโลกปัจจุบัน

ปรัชญา : พระสงฆ์ในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีความเข้าใจใน ปรัชญาพระพุทธศาสนา และสามารถเชื่อมโยงกับ ปรัชญาตะวันตก เพื่อพัฒนาความคิดและการตีความพระธรรม การศึกษา ปรัชญา ช่วยให้พระสงฆ์สามารถเข้าใจแนวคิดต่างๆ และสามารถประยุกต์ใช้ในการบรรยายธรรมและการสนทนากับผู้ที่มีความเชื่อและวิธีคิดที่หลากหลาย

เทคโนโลยี : การนำ เทคโนโลยี มาใช้ในการศึกษาสมัยใหม่ช่วยให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงข้อมูลและคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้น เช่นการใช้ อินเทอร์เน็ต หรือ สื่อออนไลน์ เพื่อศึกษาข้อมูลและแบ่งปันคำสอน เทคโนโลยีดิจิทัลยังช่วยในการสร้าง ชุมชนออนไลน์ ที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

ภาษา : การศึกษาภาษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพระสงฆ์ในการเรียนรู้ บาลี, ภาษาบาลีโบราณ ที่ใช้ในการศึกษาพระไตรปิฎก, และ ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ เพื่อสามารถศึกษาและเผยแผ่พระธรรมให้กับผู้คนในระดับสากลได้. การใช้ เครื่องมือแปลภาษา หรือ แอปพลิเคชันการเรียนภาษา ในการศึกษาจึงช่วยให้พระสงฆ์สามารถขยายขอบเขตการศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา.

2. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการศึกษาของพระสงฆ์

2.1 e-Learning และ MOOCs การเรียนรู้ออนไลน์ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้พระสงฆ์สามารถศึกษาและเข้าถึงความรู้ทางพระพุทธศาสนาได้สะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การเรียนการสอนมีการพัฒนาและปรับตัวให้ทันสมัยขึ้น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาหลักในการอบรมพระสงฆ์ ได้พัฒนา แพลตฟอร์ม e-Learning เพื่อให้พระสงฆ์สามารถศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ได้จากที่ไหนก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในสถานที่เรียน ปัจจุบัน มจร. มีการจัดทำ MOOCs สำหรับการศึกษาพระไตรปิฎกและบาลี โดยมีการใช้ระบบออนไลน์ในการศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น การบรรยายธรรม การศึกษาคัมภีร์พระไตรปิฎก และการฝึกปฏิบัติธรรม ผ่านวิดีโอ คำอธิบาย และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งทำให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ (Anderson, 2008; Laurillard, 2012) การนำ e-Learning มาใช้ในสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ช่วยขยายขอบเขตการศึกษาให้มากขึ้น โดยพระสงฆ์ไม่ต้องจำกัดที่สถานที่และเวลา และสามารถศึกษาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาได้จากทั่วโลก ซึ่งเป็นโอกาสในการพัฒนาความรู้และทักษะของพระสงฆ์ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 AI สำหรับการวิเคราะห์พระไตรปิฎก ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ และสามารถใช้ในการศึกษาพระไตรปิฎกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย AI สามารถช่วยในการ แปล และ วิเคราะห์ข้อความในพระไตรปิฎกที่เป็นภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาที่อาจยากต่อการเข้าใจของพระสงฆ์และผู้สนใจทั่วไปได้ระบบ AI สามารถทำงานได้ในลักษณะของ Natural Language Processing (NLP) หรือการประมวลผลภาษาธรรมชาติ ซึ่งช่วยให้ระบบสามารถแปลและวิเคราะห์ข้อความในพระไตรปิฎกได้อย่างแม่นยำ ทำให้พระสงฆ์สามารถเข้าใจคำสอนในพระไตรปิฎกได้ง่ายขึ้น และมีการตีความได้ถูกต้องตามหลักการของพระพุทธศาสนา (Holmes et al., 2019)

นอกจากนี้ AI ยังสามารถใช้ในการค้นหาคำที่ซ้ำกัน หรือช่วยเชื่อมโยงเนื้อหาจากต่าง ๆ ในพระไตรปิฎกได้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสะดวกในการศึกษาคัมภีร์และการสอนพระธรรมวินัยได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

2.3 Social Media และ Podcast สำหรับเผยแผ่ธรรมะ สื่อโซเชียล (Social Media) เช่น Facebook, YouTube, LINE และ Instagram เป็นเครื่องมือสำคัญที่พระสงฆ์ใช้ในการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนาไปยังกลุ่ม